

Dr. Hideg Éva

egyetemi tanár, az MTA doktora

Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdaságföldrajz, Geoökonómia és Fenntartható Fejlődés Intézet

A JÖVŐKUTATÁS TOVÁBBFEJLŐDÉSE

MTA Statisztikai és Jövőkutatói Tudományos Bizottsága munkaülése

Budapest, 2019. június 14.

Témakörök:

Nem általában a jövő kutatás, hanem **csak az INTEGRÁLT JÖVŐKUTATÁS** fejlődési és fejlesztési témaköreivel foglalkozom.

- ▶ Az integrált jövő kutatás definíciója
- ▶ Milyen területeken nyilvánul meg a gyakorlatban az integrálás és az integráció?
- ▶ Következtetések

Az integrált jövő kutatás definíciója (1)

▶ **Integrált jövő kutatás:** SLAUGHTER 2004, Futures Beyond Dystopia – tudásintegráció

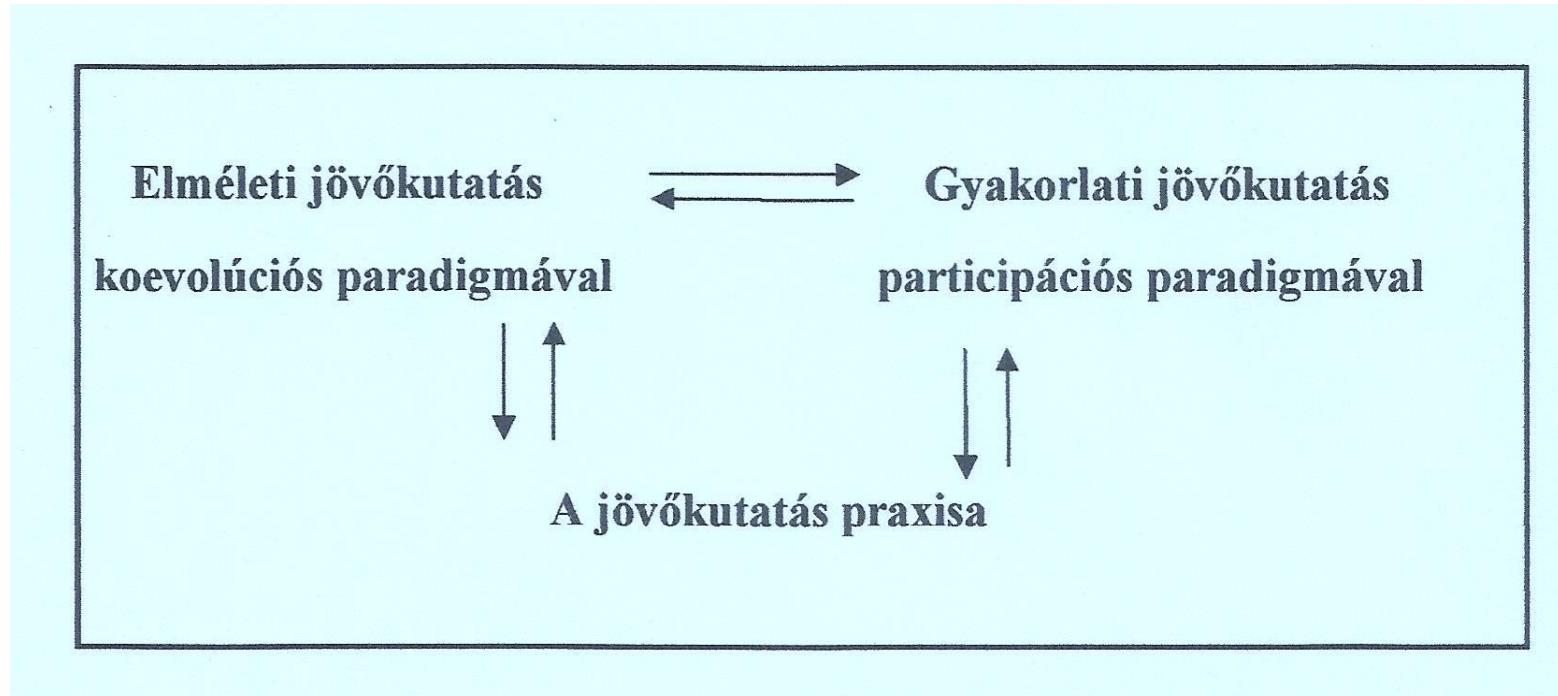
▶ **Új irányzat, paradigma:**

- a különféle természetű változások és azok kapcsolatrendszerének összetett felfogása, – **koevolúciós világkép és jövőfelfogás – komplexitás szerinti integráció**

- rendszeresen kívánja kezelni a különféle nyílt és komplex nagyrendszerek múltat, jelent és jövőt átfogó dinamikáit – **adatokon, információkon, valamint aktorok / stakeholderek részvételén alapuló participációs jövőfeltáró és -alakító folyamatok tervezése és szervezése** – **tudásforrások/termelés integrációja**

Az integrált jövő kutatás definíciója (2)

1.ábra: Az integrált jövő kutatás értelmezése – integráció a jövő kutatáson belül

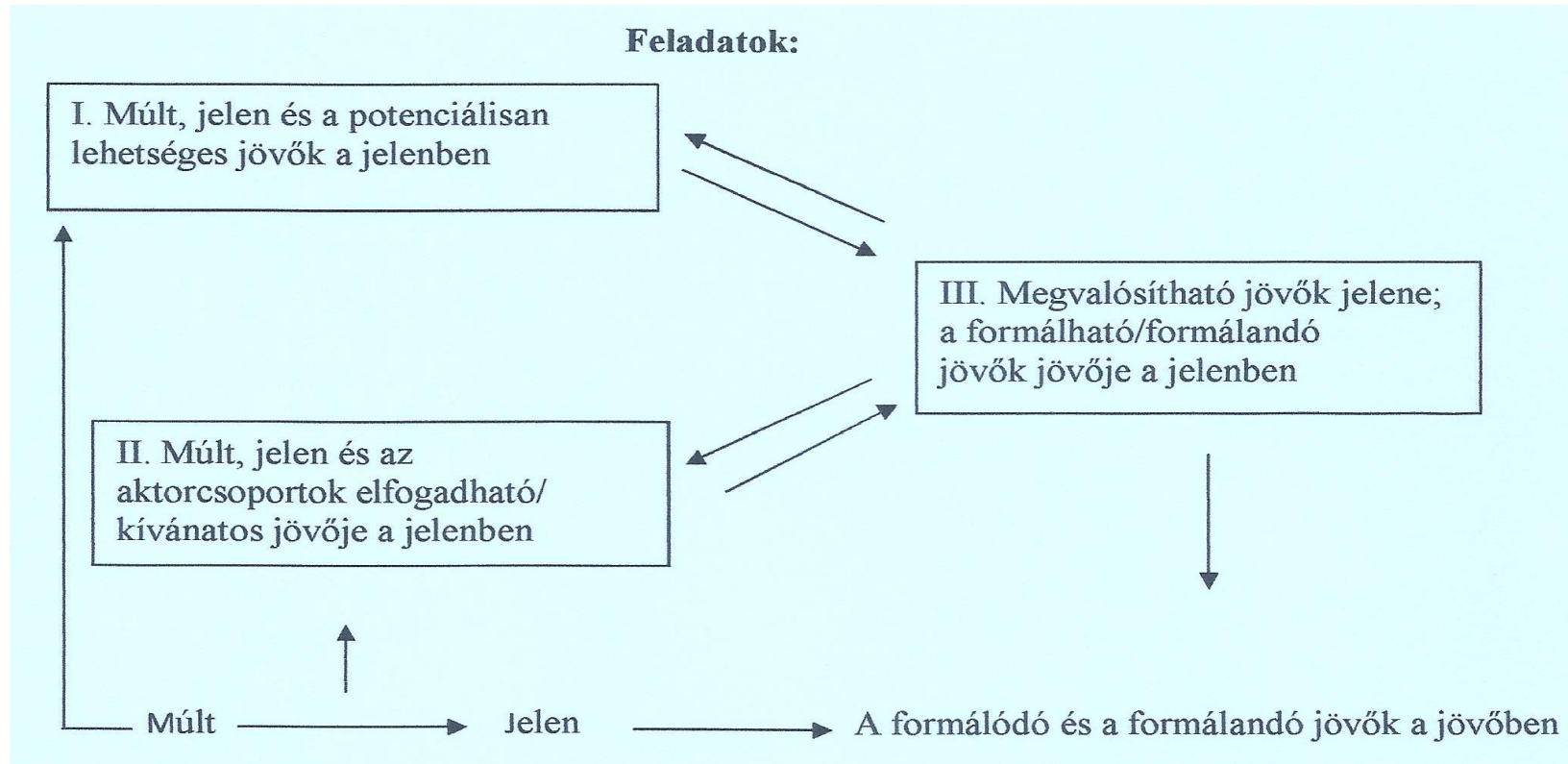

Forrás: Saját készítés

Az integrált jövő kutatás definíciója (3)

► Integráció a jövőformáló feladatok megoldásában

2.ábra: Az integrált jövő kutatással megoldható feladatok

Milyen területeken nyilvánul meg a gyakorlatban az integrálás és az integráció? (1)

1. Módszertani integráció kikísérletezése (pl.)

- **Kvantitatív és kvalitatív eljárások összekapcsolása:**
modelleken alapuló és **stakeholderek részvételével** folytatott
forgatókönyv építés: Pl. a klímaváltozás terén a globális
modellszámításokhoz kapcsolt IPCC forgatókönyvek (IPCC 2008)

- **Trendelemzés és 3 dimenziós forgatókönyvírás**
összekapcsolása (ATHERTON 2005, SACIO-SZIMANSKA ed.
2016)

- **Prioritás állítás és a roadmapping (útvonaltervezés)**
összekapcsolása VISHNEWSKIY & KARASEV 2016)

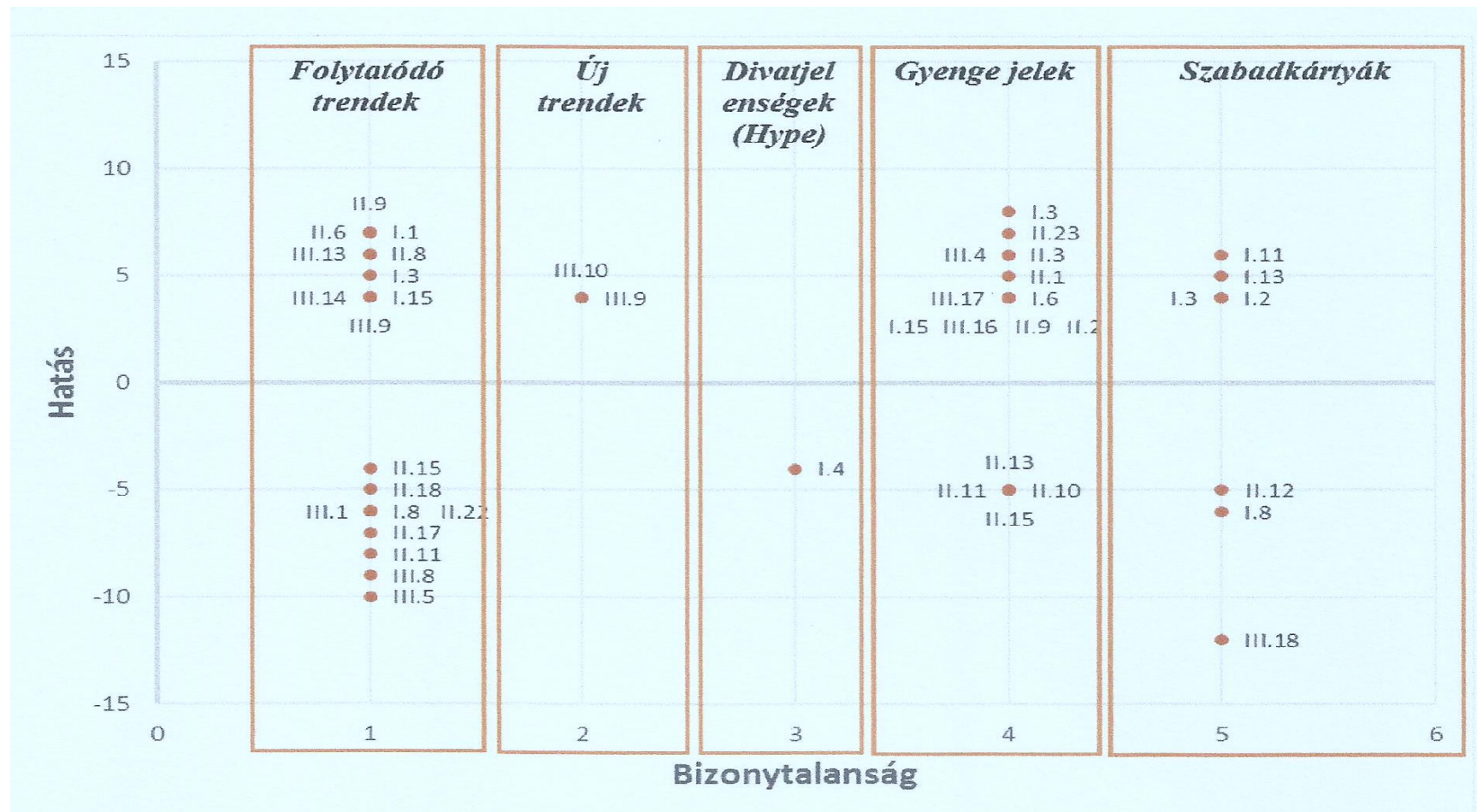
Milyen területeken nyilvánul meg a gyakorlatban az integrálás és az integráció? (2)

2. Eljárások egymáshoz kapcsolása - folyamattervezés:

2.1. Jövőfűrkésző eljárás (horizon scanning):

- A jövő nagy képének (**big picture**) feltárása: a folytatódó, az új trendek, a gyenge jelek, a szabad kártyák és a divatjelenségek mint lehetséges jövőkomponensek és azok rendszerének feltárása, valamint azok bizonytalansági kategóriákba sorolása (SARITAS & SMITH 2011).
- **Eredmény:** A lehetséges jövők horizontális és vertikális mintázatokba rendezése stakeholder csoportok szerint (HIDEG et al. 2018.)

3. ábra: A jövőkutatók 2050-re vonatkozó vélekedésének panorámás és strukturált mintázata (példa)

Forrás: Hideg et al. 2018, megjelenés alatt

Milyen területeken nyilvánul meg a gyakorlatban az integrálás és az integráció? (3)

2.2. Stakeholderek közreműködésén alapuló forgatókönyvírás:

- **2 dimenziós** mellett a **3 dimenziós** változatának alkalmazása (4, ill. 8 lehetséges jövő feltárása) (SPANIOL 2017)
- **Online forgatókönyvírás:** teljes folyamat + interaktív + csoportos + stakeholder csoportok értékelése és visszacsatolása (RETEK 2019)

1. táblázat: A scenárió építés (SP) és a jövőfürkészés (HS) összekapcsolása terén folyó kutatások áttekintése

Existing research on the integration of SP & HS in practice.

Study	Case example	Context	Method	Conducted
Amanatidou et al. (2012)	Emerging Science and Technology project	Public policy	Case study	Both
Boe-Lillegraven and Monterde (2015)	Cisco Systems Inc.	Technological	Case study	Both
Day and Schoemaker (2005)	Multiple contexts	Business strategy	Conceptual framework/ proposition	Both
Garnett et al. (2016)	Department for Environment, Food and Rural Affairs (Defra)	Public policy	Case study	Academic
Habegger (2010)	Three EU countries	Public policy	Comparative case study	Review
Ilnola and Kuusi (2006)	Energy company	Business strategy	Case study	Academic
Kayser and Bierwisch (2016)	Social media	Foresight practices	Empirical	Academic
Kovářiková & Grusev (2014)	Metal processing industry	Foresight practices	Empirical	Academic
Miles and Saritas (2012)	Multiple contexts	Health policy	Literature review/critique	Academic
Oliver Schwarz (2005)	Anonymous Company & Industry	Business strategy	Case study	Academic
Palomino et al. (2012a, b)	Multiple contexts	Foresight practices	Literature review/critique	Both
Palomino, Taylor, Owen & McBride (2012b)	Multiple contexts	Health policy	Literature review/critique	Academic
Pang (2010)	Social Media	Foresight practices	Literature review/critique	Academic
Ramirez, sterman & Grnquist (2013)	Technology & Oil Industry	Business strategy	Case study	Academic
Rosael (2011)	Multiple contexts	Business strategy	Literature review/critique	Practitioner
Saritas and Smith (2011)	National context	Public policy	Survey	Both
Schoemaker et al. (2013)	Security & Defence	Business strategy	Case study	Academic
Schultz (2006)	Multiple contexts	Business strategy	Conceptual framework/ proposition	Practitioner
Tessun (1997)	Competition in the automotive industry	Business strategy	Case study	Practitioner
van Rij (2012)	Multiple contexts	Foresight practices	Literature review/critique	Academic
van Rij (2010)	UK, Netherlands & Denmark	Public policy	Case study	Practitioner
Weber et al. (2012)	Future-oriented technology analysis (FTA)	Technological	Conceptual framework/ proposition	Practitioner

Forrs: ROWE, E. – WRIGHT, G. – DERBYSHIRE, J. (2017) p. 229.

Milyen területeken nyilvánul meg a gyakorlatban az integrálás és az integráció? (4)

2.3. Eljutás a lehetséges jövőktől a kívánatos jövőkig:

- stakeholderes jövőfűrkészés és a forgatókönyvírás **egymásra építése**
- stakeholderes jövőkutatáson alapuló **jövőfeltárás, valamint a stratégiaalkotás és a döntéshozás összekapcsolása**
- e különféle jövőformáló folyamatok közötti **visszacsatolások** mikéntjének a kialakítása

2. táblázat: Az előrettekintés alapú jövőfeltárás módszerei

Fázis	Korai észlelés (1. fázis)	A politika alternatíváinak fejlesztése (2. fázis)
Leírás	Kérdéskörök, trendek, fejlődési eredmények és változások azonosítása és nyomon követése	Politikai kihívások felmérése, kívánatos jövő elképzelése és politikai akció
Döntéshozási lánc	Információ Tudás	Betekintések Akciók
A politikaformálás eszköztára	„Horizon scanning” vagyis jövőfűrkészés	Forgatókönyvek

Forrás: ENSZ (2016), p.79 alapján saját szerkesztés

Milyen területeken nyilvánul meg a gyakorlatban az integrálás és az integráció? (5)

3. A jövő kutatás gyakorlatorientáltságának erősítése:

3.1. A politikaformálásban és a döntések megalapozásában betöltött szerepének fokozása – JRC HS workshop következtetései és ajánlásai:

- a jövőfülkészség (HS) célja a hatásgyakorlás a stratégiák vagy a szakpolitikák formálására
- az intuitív logika átváltása az evidencia alapú közelítésre. (KRZYSZTOFOWICZ – GOUDESEUNE – BONTOUX – BALIAN 2018.)

3.2. Integrált szervezeti (üzleti) előretétekintés (Integral corporate foresight)

megjelenése - a szakirodalomban

- **A szervezeti jövőorientáltság integrált perspektívája:** környezet figyelése, lehetséges jövők feltárása, (nem predikciók!), szenzorok kiépítése a periférikus látásra, és mindezek integrálása a szervezet válaszszerkezetébe – (ROHRBECK & BADE 2012)
- Analízis, környezetfigyelés, scenárió építés, vízió kidolgozása, prioritás felállítása, útvonaltervezés összekapcsolása (VISHNEVSKIY & KARASEV 2016)
- A trendfigyelés, HS, stb. integrálása az STI politikába minden szinten, szervezetben követelmény ma már! – (SARITAS 2016)

Következtetések

- ▶ Az Integrált jövővel foglalkozás valamilyen formája és iránya **a jövőkutatás jövőjét alapvetően meghatározó trend.**
 - integrated futures, 37,3 millió találat
 - integral futures, 22 millió találat
 - integrated foresight studies, 3,5 millió találat
 - integral corporate foresight, 2,2 millió találat az Interneten!
- ▶ A integrált jövőkutatás **különböző gyakorlati és intézményesült tevékenységeinek rendszerré formálódása megindult.**
- ▶ **A kutatás és a szakirodalom az egyes konkrét gyakorlati feladatok megoldása, azok bemutatása felé tolódott el.** Most kevesebb foglalkozik az elméleti kérdések boncolásával, a visszacsatolással, vagy magának az elméletnek a fejlesztésével.
- ▶ **Az Integrált jövőkutatás a jövőkutatás főáramlatává válik.**

Néhány irodalom:

- ▶ *Global Sustainable Development Report 2016*. (2016). Department of Economical and Social Affairs, UN, New York, Július. Elérhető:
[https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/2328Global%20Sustainable%20development%20report%202016%20\(final\).pdf](https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/2328Global%20Sustainable%20development%20report%202016%20(final).pdf)
- ▶ HIDEG Éva: *Jövőkutatósi paradigmák*. Budapest, 2012.
- ▶ HIDEG É. – MIHÓK B. – GÁSPÁR J. – SCHMIDT P. – MÁRTON A. – BÁLDI A.: Környezeti jövőkutatás: Magyarország 2050. *Magyar Tudomány* 179. (2018):5 714-728.
- ▶ HIDEG É. – MIHÓK B. – GÁSPÁR J. – SCHMIDT P. – MÁRTON A. – BÁLDI A., FABÓK V., szerk. HIDEG É.: *Környezeti jövőkutatás - Magyarország 2050*. MTA Ökológiai Kutatóközpont, Tihany, 2018. megjelenés alatt
- ▶ IPCC: *Climate Change 2007. Synthesis Report*. UNEP, 2008.
(https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ar4_syr_full_report.pdf) [2018.10.19.]
- ▶ KRZYSZTOFOWICZ, M. – GOUDESEUNE, L. – BONTOUX, L. – BALIAN, E.: *Workshop on Horizon Scanning: From Interesting to Useful, from Practice to Impact*. JRC112992, Brussels, 2018.
- ▶ ROWE, E. – WRIGHT, G. – DERBYSHIRE, J.: Enhancing Horizon Scanning by Utilizing Pre-developed Scenarios: Analysis of Current Practice and Specification of a Process Improvement to Aid the Identification of Important 'Weak Signals'. *Technological Forecasting & Social Change* 125 (2017) 224-235.
- ▶ SARITAS, O. – SMITH, J.: The Big Picture – Trends, Drivers, Wild Cards, Discontinuities and Weak Signals. *Futures* 43 (2011) 3, pp.292-312.
- ▶ SCHOEMAKER, P.H.J. – DAY, G.S. – SNYDER, S.A.: Integrating Organisational Networks, Weak Signals, Strategic Radars and Scenario Planning. *Technological Forecasting & Social Change* 80 (2013) 815-824.
- ▶ SPANIOL, Matthew: *Scenario Planning in Practice: Empirical Philosophy, Social Foundation, Paradox, and Dephinitions*. Roskilde, 2017.